Gotland var ockuperat i 3 veckor

Ryssarna intog Gotland 22 april 1808

GOTLAND BLIR SVENSKT

Den svenska konungamakten började då blanda sig i. Magnus Ladulås, som 1276 medgivit gutar och tyskar handelsrättigheter i Sverige och 1285 genom sina ombud träffat närmare bestämmelser om skatternas utgörande, begagnade sig av stridigheterna för att utöka sin makt över såväl Visby som Gotland i stort och försökte inlemma ön i Sverige. Borgmästare och råd från staden och ombud för Gotland fick i Nyköping stå till svars för sina tilltag, särskilt de senaste krigsoroligheterna. En äldre förbrytelse drogs härvid fram, nämligen att Visby utan att först rådgöra med konungen hade omgivit staden med en ringmur. Resultatet blev en fullständig underkastelse från stadens sida. Den måste avstå från sina planer på Det allmänna Gotland vann emellertid inga nämnvärda fördelar: Visby skulle ej utkräva hämnd på landet , ej hindra deras sändebud till konungen, och tvister mellan landet och staden skulle hänskjutas till kungen. Varken Visbys eller Gotlands välmakt var emellertid härmed bruten. Handeln fortsatte florera i över ett århundrade till, och Visby var under 1300-talet fortfarande Nordens rikaste stad, om ock dess dominerande ställning var förbi och de forna vittomfattande handelsförbindelserna började avtaga. Vad det allmänna Gotland beträffar, vittnar fortgående verksamhet inom kyrkobyggandet, att välstånd och handel ännu fanns kvar, om dock avtagande i högre grad än i staden.

GOTLAND

Visby

GOTLAND BLIR EN DEL AV SVERIGE 1645

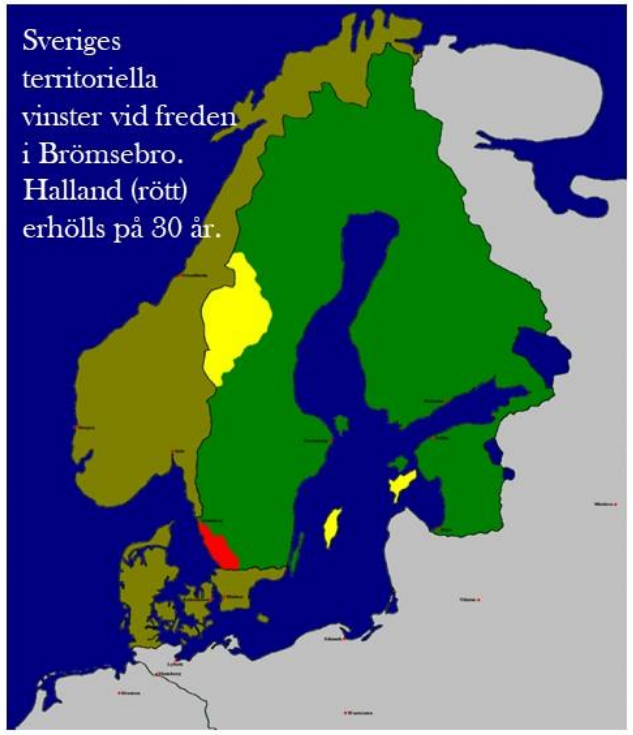

Freden i Brömsebro avslutade den 13 augusti 1645 Torstensonska kriget, som inleddes 1643 mellan Sverige och Danmark-Norge under drottning Kristinas respektive Kristian IV av Danmarks regeringsperioder. Fredsförhandlingarna initierades av Frankrike som i januari 1644 skickat diplomaten Gaspard Coignet de la Thuillerie. Den 25 december detta år lyckas han få Sverige och Danmark-Norge att skriva under en traktat om att fredsförhandlingar ska inledas vid Brömsebro i februari 1645.
I förhandlingarna företräddes Sverige av Axel Oxenstierna och Danmark av Corfitz Ulfeldt.
Genom Freden i Brömsebro (1645) blev Gotland svenskt. År 1676 återtogs Gotland av Danmark, men Gotland blev åter svenskt vid freden 1679. Innan de danska militärerna lämnade ön sprängdes den i anslutning till ringmuren liggande borgen Wisborgs slott. Gotland förde en tynande tillvaro efter försvenskningen. Visbys roll som internationell storhamn var överspelad sedan länge och övriga delar av ön präglades av isolering och en djup fattigdom.

Gotland svenskt 1645

Gustav IV Adolf ville 1806 ville skänka Gotland till Malteserorden. De vägrade dock att ta emot ön.

Gustav IV Adolf, född 1 november 1778 på Stockholms slott, död 7 februari 1837 i Sankt Gallen, var kung av Sverige 1792–1809. I Napoleonkrigen tog han konsekvent ställning mot Napoleon I, vilket till slut ledde till finska kriget, som ledde till förlusten av den östra rikshalvan.

Finska kriget, även kallat 1808–1809 års krig, utkämpades mellan Sverige och Ryssland. I detta krig stöddes Sverige av Storbritannien, medan Ryssland stöddes av Frankrike, samt dess talrika bundsförvanter (bland andra Danmark-Norge). Kriget utkämpades som ett led i Napoleonkrigen.

I slutet på februari 1808 gick ryska trupper utan krigsförklaring in i Finland och redan i mitten på mars hade de nått fram till Hangö. Fästningen Sveaborg utanför Helsingfors föll i början på maj. Varför vill ryssarna ville ta Gotland. En tanke är att man ville ha Gotland som bas för angrepp mot svenska fastlandet, en annan att ryssarna ville förekomma engelsmännen som man fruktade skulle besätta Gotland och använda ön som bas för angrepp mot Ryssland.

Landshövding på Gotland var amiralen Salomon von Rajalin, men han var tjänstledig och hade i uppdrag från konungen Gustav IV Adolf att vara generaladjutant och chef för det svenska sjöförsvaret. Han befann sig i Stockholm. Som vice landshövding fungerade den 76-årige översten Eric af Klint. När ryssarna landsteg befann han sig vid tingsstället Skogs i Levide för att skriva in det nyligen i hela landet påbjudna lantvärnet. Detta fick han avbryta och snabbt återvända till Visby. Efter överläggningar mellan honom och stadens magistrat samt övriga myndigheter kom man fram till att allt motstånd mot ryssarna skulle vara lönlöst och bara leda till onödig blodutgjutelse.

Salomon Mauritz von Rajalin
Miniatyr av J A Gillberg
Foto SPA

Salomon Maurits von Rajalin, född 25 augusti 1757 i Karlskrona, död 23 september 1825 i Stockholm, var en svensk friherre, svensk amiral och ämbetsman. von Rajalin var guvernör över Svenska S:t Barthélemy 1785–1787.
Han var befälhavare i skärgårdsflottan under Gustav III:s ryska krig och i finska kriget. von Rajalin utmärkte sig särskilt i en träffning vid Porkkala den 26 augusti 1789. Efter freden blev han 1791 konteramiral och var 1791–94 generalintendent vid flottan. Utnämnd till viceamiral 1799, var han 1801–09 som tjänstgörande generaladjutant föredragande inför kungen av ärenden rörande flottan. I finska kriget förde han befälet i skärgårdsslaget vid Palva sund den 18 september 1809. Slaget slutade med rysk seger. I oktober samma år lämnade han posten som befälhavare i kriget. Han utnämndes till amiral 1809 av Karl XIII och var landshövding i Gävleborgs län 1812–1813.

Landshövding i Gotlands län (1787–1807)

Ryska ockupationen av Gotland 1808

Ryska ockupationen av Gotland 1808 var en episod under 1808–1809 års krig mellan Sverige och Ryssland. Ryssland hade anfallit Finland den 21 februari 1808. En invasionsstyrka ombord på nio ryska handelsfartyg seglade från Libau och landsteg den 22 april, efter att ha kommit ur kurs på grund av dimma, vid Slesviken i Grötlingbo socken på södra Gotland med 1 800 man och sex artilleripjäser ombord under ledning av amiralen Nikolaj Ardrejevitj Bodisko. Efter en inledande förvirring gick larm om att ryssen kommer med vårdkasar och bud till den tjänsteförrättande landshövdingen, den pensionerade sjöofficeren Erik af Klint. Denne hade börjat att organisera ett lantvärn på Gotland efter order från Stockholm. Gotland hade vid detta tillfälle dock ännu inga trupper i beredskap, utan Erik av Klint fick organisera ett bondeuppbåd. Detta mötte den ryska expeditionsstyrkan vid Klinte kyrka och vid Ajmunds bro.

Nikolaus Andrejevitsch Bodisco, född 1756, död 1815, rysk konteramiral, var under 22 dagar våren 1808 guvernör på Gotland.

Bodisco deltog före freden i Tilsit 1807 i kriget mot Napoleon I:s Frankrike. Under Finska kriget förde han befälet över de ryska styrkor som landsteg på Gotland den 22 april och annekterade ön. När en svensk flottstyrka under konteramiral och friherre Rudolf Cederström anlänt den 16 maj blev ryssarnas läge hopplöst: Bodisco kapitulerade och de ryska styrkorna återvände hem. Detta uppskattades inte av tsar Alexander I av Ryssland som förvisade Bodisco till Vologda. Bodisco togs så småningom till nåder av tsaren och blev kommendant på fästningen Sveaborg vid Helsingfors.[

1 800 soldater landsattes i Fluntinge. Påföljande dag marscherade ryssarna norrut, skingrade bondehopar (som inte satte sig till aktivt motvärn) och slog läger vid Sanda, strax norr om Klintehamn. Befälhavaren Bodisco mötte lagmannen Hausswolff och åt middag, varvid den senare och hans gotlänningar utlovades religionsfrihet, svensk lag och hemfrid. Samtidigt drog den svenska ledningen i Visby slutsatsen att ön inte kunde försvaras – det fanns helt enkelt inte tillräckligt många svenska soldater på Gotland för att detta skulle vara möjligt.

Vid Ajmunds bro i Mästerby hade allmogen samlats för att försöka stoppa ryssarna. De var beväpnade med spikklubbor och andra hemmagjorda vapen. De var beredda till strid. Men därav blev intet. De fick order från översten Eric af Klint att inget motstånd skulle göras och att de skulle återvända till sina hemsocknar. På gästgivargården vid Sandäskes i Sanda undertecknades kapitulationen av vice landshövdingen och han lär ha yttrat följande: "En kapitulation till landets lycka men till ingens ära.” Bodisko och ryssarna fortsatte segermarschen mot Visby.

Den 24 april tågade ryssarna in i Visby och tog staden i besittning. Visby stads invånare fick stå för både mat och logi till alla ryska soldater. Amiral Bodicso inkvarterades i borgmästare Grevemühls våning i rådhuset. Han utnämnde sig själv till generalguvernör över Gotland och tog över landshövdingens uppgifter. Övriga befattningshavare inom länet och staden fick behålla sina tjänster.
Under de följande dagarna utfärdade Bodisko ett stort antal proklamationer. Det kom en del protester från gotländska befattningshavare och Bodisko lär ha varit medgörlig. Troligen är det då som han fällde uttrycket "Bodisko ist kein Tyrann".

De två svenska linjefartygen Tapperheten och Manligheten sändes från Karlskrona och blockerade från den 12 maj hamnen i Slite och därmed ryssarnas möjligheter till förstärkning hemifrån. En svensk undsättningsexpedition under befäl av amiralen Rudolf Cederström skickades från Karlskrona den 11 maj med linjeskeppet Konung Gustav IV Adolf, linjeskeppen Vladislaff, Prins Fredrik Adolph och Äran, fregatten Bellona, briggen Svala och briggen Disa samt jakten Fortuna. Ombord var soldater från förband i Småland under befäl av överstelöjtnanten vid Jönköpings regemente Carl Johan Fleetwood (1757–1834).
När ett svenskt sändebud kom till Visby med besked att svensk trupp var tillbaka på Gotland, kapitulerade ryssarna. Den svenska styrkan på drygt två tusen man hade under tiden marscherat till Tule i Ganthem från Sandviken i Gammelgarn, dit den svenska flotteskadern hade anlänt den 14 maj.

Efter drygt tre veckor var ryssarnas tid på Gotland över. Den 17 maj utrymde de Visby och den 18 maj lämnade de Gotland via Slite.

Visby i slutet av 1600-talet ur Suecia antiqua et hodierna.

Rekonstruktion av Visby hamn under medeltiden. Modell gjord av Henry Hallroth.

1928

Det enda dödsfallet i samband med den ryska ockupationen var båtsmannen Carl Fredrik Lindgren (1777–1808), som förolyckades vid fall från riggen i flaggskeppet Konung Gustav IV Adolph vid Sandviken. Han begravdes i land på Sysne udd.

I Sverige blev en följd av ockupationen att nationalbeväringen bildades och att Gotlands nationalbeväring blev först ut 1811.

Beväring är en beteckning för värnpliktigt manskap inom det militära. Ordet är enligt en uppgift inlånat från tyskans Bewehrung, ett ord som betyder "beväpning", enligt en annan uppgift kommer ordet från fornnordiska väring som betyder edsvuren.

Beväring

I Sverige var beväringen, som infördes 1813, en del av militären bestående av yngre värnpliktiga som kunde kallas in i en beredskapssituation. Utöver beväringen kunde även landstormen kallas in. Som officiell term inom den svenska militären avskaffades ordet 1941, även om det ibland fortfarande används i dagligt tal om värnpliktigt manskap Under åren 1813–1869 fanns i universitetsstäderna Uppsala och Lund även en särskild studentbeväring